

Biblioteka Naukowa Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Medycznego w pokonywanie wyzwań związanych z zagrożeniem pandemii COVID-19 i stanu wojennego

Iryna Kyryczok

Biblioteka naukowa Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Medycznego,
Ukraina

Digitalizacja uczelni wyższej, a szczególnie medycznej, wprowadzanie technologii informacyjno-komunikacyjnych, spowodowały pojawienie nowych form edukacji, zgodnie z czym rozszerzono i zaktualizowano listę zadań bibliotek uniwersyteckich. Wśród priorytetów znajduje się tworzenie komponentu informacyjnego cyfrowego środowiska edukacyjnego i naukowego (CŚEN) uczelni, w skład których wchodzi specjalistyczne zasoby elektroniczne własnej i zewnętrznej produkcji, mające na celu wspieranie działalności edukacyjnej i naukowej uczelni, które są dostępne przez Internet w trybie 24/7.

Globalna pandemia COVID-19 w 2020 roku radykalnie zmieniła funkcjonowanie instytucji akademickich. Tradycyjne metody studiowania stacjonarnego zostały zastąpione metodami nauki zdalnej za pomocą technologii cyfrowych i Internetu, nauczyciele i studenci szkół wyższych przeszli na wirtualną komunikację z wykorzystaniem narzędzi i zasobów CŚEN uczelni.

Integralnym elementem nauki zdalnej jest dostęp do elektronicznych zasobów edukacyjnych. W okresie izolacji podczas pandemii studenci i wykładowcy byli zmuszeni opierać się na zasoby elektroniczne bibliotek w celu załatwienia swoich potrzeb informacyjnych, ponieważ nie mieli dostępu do tradycyjnych wydań na nośnikach papierowych. Na tym etapie e-zasoby okazały się więc praktycznie jedynym źródłem informacji. W okresie kwarantanny dostęp do krajowych i zagranicznych zbiorów e-booków i czasopism się stał niezbędnym punktem wyjścia dla wszystkich uczestników procesu edukacyjnego.

Biblioteka Naukowa Charkowskiego Narodowego Uniwersytetu Medycznego (BN ChNUM) jest kluczowym centrem w tworzeniu CŚEN uniwersytetu: koordynuje prace Repozytorium ChNUM, tworzy katalog elektroniczny, indeksy internetowe e-archiwów czasopism naukowych, różne nawigatory internetowe baz danych, e-biblioteki, portale informacyjne, zapewnia dostęp do e-booków i czasopism Springer Nature, ScienceDirect (Elsevier), DB Web of Science i Scopus, etc.

Ograniczenia kwarantannowe nie zatrzymały pracy BN ChNUM, ale w większym stopniu zmieniły wektor świadczenia usług w kierunku tworzenia treści usług cyfrowych i poszerzenia dostępu do nich. BN ChNUM błyskawicznie zorganizowało bibliotekarzom możliwość zdalnej pracy wewnętrznej z własnymi e-zasobami (e-katalogi i bazy usług, serwis biblioteczny, repozytorium uniwersytetu, etc.), stworzyło dodatkowe usługi wirtualne, usługi zdalne z wykorzystaniem różnych narzędzi teleinformatycznych, aplikacji i komunikatory, kontynuowało usługi informacyjny o użytkownikach online.

Cywilizowany świat powstał do walki z groźną infekcją, wprowadzenie środków zapobiegawczych, szczepienia umożliwiły powrót do procesu dydaktyczno-naukowego uniwersytetu w formacie hybrydowym – wykłady odbywają się on-line, zajęcia praktyczne – off-line, pomoc w samodzielnym przygotowaniu – zasoby CŚEN, w które biblioteka ChNUM jest aktywnie zaangażowana. Proces edukacyjny i naukowy osiągnął nowy poziom.

Wszystko zmieniło się 24 lutego 2022 roku, kiedy rosyjska agresja militarna przerodziła się w wojnę na pełną skalę z Ukrainą. Charków to miasto uniwersyteckie, stało się miastem wschodnim awangardom nie tylko Ukrainy, ale całej Europy. Działalność ChNUM ponownie przeniosła się on-line. Doświadczenie w organizacji pracy zdalnej podczas pandemii przydało się i w czasie wojny. BN ChNUM szybko i skutecznie skorygowała pracę zdalną z i e-zasobami – konsultacje użytkowników, uzupełnienie CSEN dokumentami, prowadzenie różnych wydarzeń za pomocą komunikacji cyfrowej, etc.

Tym samym wprowadzenie hybrydowej edukacji i działalności naukowej postawiło bibliotekami uniwersyteckimi zadanie nie tylko zachowania jakości i kompletności tradycyjnych funkcji i obszarów działalności, ale także konieczność zaoferowania studentom i wykładowcom zestawu nowych serwisów i usług, stale je udoskonalić zgodnie z wymogami rzeczywistości.

Słowa kluczowe: biblioteka uniwersytecka, cyfryzacja uczelni wyższej, edukacja hybrydowa, nauka zdalna, technologie informacyjno-komunikacyjne, komunikacja wirtualna, zasoby zdalnego dostępu, cyfrowe środowisko edukacyjne i naukowe, pandemia COVID-19, rosyjska agresja militarna w Ukrainie.